

Miljøverndepartementet

Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Namsos, 01. desember 2003

Vår saksbehandler:
Jørgen Aunet, tlf. 74 21 30 45

Vår ref.:

Deres ref.:
2003/433 P/HKN

Høring - NOU 2003:14 (bedre kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven)

Innledning

Vi viser til høring av planlovutvalgets delutredning med forslag til revisjon av planbestemmelsene i plan- og bygningsloven.

Statskogs høringsuttalelse bygger på det vi oppfatter som viktig ut fra vår erfaring med kommunal behandling av saker etter plan- og bygningsloven (pbl.) og generell kommunal bruk av pbl. Statskog SF er landets største grunneier, og eiendommene omfatter vel 1/3 av Norges areal.

Overordnede prinsipper

Planlovutvalget skriver at kommunale og regionale planer må målrettes og ikke gjøres mer omfattende enn nødvendig. Statskog er enig i dette, men ser samtidig at selve lovsystemet og de prosesser som det legges opp til vil kunne være vanskelig for små og ressursvake kommuner å etterleve. Man kan nok stille spørsmål ved om gevinsten som forutsettes å skulle nedlegges i planprosessen står i forhold til innsatsen.

Statskog har eiendommer spredt over hele landet, men 70 % av arealene ligger i de tre nordligste fylkene. Vi oppfatter at kompetansenivået varierer fra kommune til kommune. Når det gjelder kommuneplanens arealdel, har vi erfart at de førstegangsplaner som er utarbeidet har mange planfaglige og juridiske svakheter. Dette er en erfaring som en lang rekke andre kommuner også har gjort og som utvalget selvsagt er godt kjent med. Det er derfor svært viktig slik utvalget påpeker at kvaliteten i planleggingen må forbedres. I realiteten vil dette være et spørsmål om kompetanse og ressurser på kommunalt nivå.

Kompetanseoppbygging særlig i kommunene er således svært viktig. Vi har i denne forbindelse stor tro på viktigheten av interkommunal samarbeid, jf. forslaget § 7-1. Ute i distriktene er dette svært viktig.

E-mail: jorgen.aunet@statskog.no

Vi er også enig i hovedprinsippet om at plansystemet i pbl. styrkes som en "felles arena" for statlig, fylkeskommunal og kommunal planlegging og for sektorene.

Til de enkelte lovforslagene

Lovens formål

I § 1 er hensynet til å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur tatt med som et av lovens formål. Det sies i kommentarene at samisk kultur er beskyttet av flere internasjonale konvensjoner. Myndighetene må følge opp disse ved å ta særlige hensyn til det samiske i samfunnsplanleggingen generelt og i arealplanleggingen i områder med betydelige samiske interesser spesielt. Statskog ser det som positivt at dette blir tatt inn i formåls-bestemmelsen.

På samme måte er tidligere LNF-områder nå kalt areal for landbruks-, reindrifts-, natur- og friluftsfomål (LRNF), jf. § 9-7. Utvalget ønsker å synliggjøre reindriftsområder. Dette har ingen rettsvirkninger da reindrift allerede i dag omfattes av L, men Statskog støtter en slik synliggjøring av reindriftens interesser.

Innsigelse

I § 1-14 foreslås at Sametinget gis innsigelsesrett i plansaker i spørsmål som er av vesentlig betydning for samisk kultur, næringsutøvelse eller samfunnsniv. Statskog støtter dette forslaget.

Klageadgangen

I § 1-15 er det ett nytt forslag ved at det ikke skal være adgang til å klage på forhold som er avgjort tidligere gjennom klage eller innsigelse. Man ønsker å begrense muligheten for "omkamp". For eksempel vil det, så vidt vi forstår, bli vanskeligere å klage over et senere planforslag der arealavklaringen har skjedd gjennom kommuneplanens arealdel.

Statskog støtter dette forslaget. Det kan for eksempel virke som om reindriftsmyndighetene i noen tilfeller påklager senere planer eller enkelttiltak som er direkte avklart gjennom overordnet planlegging. Slike unødige klager bør vi kunne unngå ved det nye forslaget.

Planforum

I § 2-5 foreslås at regionalt planforum lovfestes. Dette bør vi støtte. For Finnmark sin del har planforum delvis ligget brakk de siste årene og det er bra at det lovfestes at fylkeskommunen skal ha sekretariatet. I et slikt forum vil Statskog som grunneier gjennom sin kjennskap til arealutnyttelsen i hele fylket kunne gi viktige innspill til kommunene i sine planprosesser.

LRNF-områder

I § 9-7 foreslås at LRNF-områdene skal kunne deles i hhv. areal der bebyggelse og anlegg ikke er tillatt med unntak for visse næringsmessige bygg og i areal der spredt bolig-, fritids- eller næringsutbygging m.v. kan tillates gjennom behandling av enkeltvis søknader eller detaljplan. I områdene for spredt bebyggelse skriver utvalget at det ikke er meningen å åpne for spredt bolig- og hyttebygging i større grad enn i dag, men å få et bedre styringsredskap for slik utbygging. Den

oversiktplanmessige siden er avklart i kommuneplanprosessen, mens den detaljerte vurdering må skje gjennom enkeltsaksbehandlingen.

Vi får håpe denne avklaringen som forutsettes å skulle skje gjennom kommuneplanprosessen kan redusere dispensasjonsbruken og at styringen bedres i tråd med utvalgets ønsker. Vi er positive til at det åpnes for ”gårdstilknyttet næringsvirksomhet” som vil kunne gi landbruksnæringen flere inntektsmuligheter.

Vi viser også til forslaget § 9-8 om hensynssoner der reindriftsområder kan vises som slike soner. Vi tror dette kan være et god mulighet for at kommunene, i samarbeid med reindrifta, nærmere avklarer viktige reindriftsområder.

En viktig bestemmelse er forslaget § 9-9 nr. 3. Utvalget skriver at første ledd åpner for at det innenfor LRNF-område kan legges opp til at kommuneplanens arealdel skal gi direkte styring for byggesaker der det ikke er krav om plan. Kommunen får hjemmel for å gi bestemmelser om plassering, omfang, størrelse, utforming osv. av nye bygg og anlegg, også landbruksbygninger, i LRNF-områder. Dette er en hjemmel kommunen ikke har i dag. For oss kan dette være relevant i forhold til behandlingen av saker om sauegjeterhytter og også fritidshytter. Det er også hjemmel for å gi bestemmelser om bygging av landbruksveier, noe som har vært et tema hos oss.

Samme bestemmelse gir også hjemmel for å gi bestemmelser om endring av bruk av eksisterende bygninger.

Dispensasjon

Bestemmelsen om dispensasjon er flyttet til slutten av loven så vidt vi forstår for å nedtone adgangen til å gi dispensasjon. Vi er enig i at det lovteknisk er uheldig slik det er i dag å ha dispensasjonsbestemmelsen nesten først i loven og at den nå foreslås flyttet til slutten av loven. Vi er også enig i at det bør være en bestemmelse i loven om dispensasjon fra byggeforbudet i § 1-13, plankravet og plan.

Realitetsendringen synes å være at vurderingstemaet nå er at ”hensynene bak byggeforbudet i § 1-13 eller planen ikke blir skadelidende og at fordelene ved å gi dispensasjon anses for å være større enn ulempene etter en samlet vurdering”.

Det er kjent sak at de gis en rekke dispensasjoner fra pbl. Bruken av dispensasjoner er i mange tilfeller en ren undergraving av den plan som er vedtatt og av den arealavklaring som har skjedd gjennom planprosessen. For eksempel opplever reindrifta at de i løpet av planprosessen ”gir” en god del til for eksempel områder for fritidshytter og det første som skjer etter at planen er vedtatt er at kommunen gir dispensasjon i et LNF-område til fritidsbolig. Dette er stikk i strid med det man kom fram til ved vedtagelsen av planen. Det er således et problem at politikerne ikke føler noe ”eierforhold” til vedtatte planer.

Vi er usikre på i hvilken grad det nye lovforslaget endrer på dette. Muligens kommer vurderingstemaet noe klarere fram i det nye forslaget enn dagens ”særlige grunner” og at hva som faktisk skal vurderes framstår som klarere for kommunene. Men samtidig er det en realitet at det fremdeles er et omfattende krav til deltagelse i og gjennomføring av planprosessen. Det er derimot langt enklere å gi dispensasjon selv om det fremdeles er krav om at sektormyndighetene skal høres

før dispensasjon gis, men det kan spørres om i hvilken grad sektorinteressene faktisk blir ivaretatt ved kommunale dispensasjoner fra arealdelen.

Forholdet til sektorlover

Utvalget legger opp til endringer i del særlover for å oppnå bedre kopling til plan- og bygningsloven. Vi er enig i dette og ser fram til det videre arbeidet som utvalget legger opp til at skal gjøres.

Vi er også enig i forslaget om endring i reindriftsloven slik at arbeidet med distriktsplaner så vidt skal mulig skje i tilknytning til kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven. De arealavklaringer som vil skje gjennom en slik prosess vil være en nyttig avklaring også for Statskog som grunneier.

Med vennlig hilsen

Asbjørn Mathisen
adm. direktør